

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 277/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen suojavarusteiden laadun ja turvallisuuden varmistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mia Laiho/kok. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 277/2020 vp:

Testataanko kaikki terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön jaettavat koronaviruksen suojavarusteet materiaalin kemikaalien, turvallisuuden ja suojaamisen suhteen,

tarkistetaanko suojavarusteita myös muualla kuin VTT:ssä,

koskevatko tarkistukset vain EU:n ulkopuolelta tulevia suojavarusteita,

mistä saadaan selville tuotteen alkuperämaa ja onko tuote laatuvaatimukset täyttävä,

jos työntekijä saa oireita tai allergisen reaktion hengitettynään maskin läpi, jonka tuoteseloste puuttuu tai on luettavissa vain kiinaksi, mistä voidaan tietää, mikä reaktion aiheutti työntekijälle,

jos tuoteseloste ei ole riittävä tai ymmärrettävä, niin miten tiedämme, että materiaali on myös sellaista, joka ei ole terveydelle haitallista hengitettynä tai osuessaan ihon pinnalle,

kuka on vastuussa, jos huonolaatuisesta suojaimesta aiheutuu työntekijälle terveydellistä haittaa,

onko huolehdittu työterveysviranomaisten riittävästä resursseista tehdä työtään riskien lisääntyttyä ja miten huolehditaan ja valvotaan, että työturvallisuudesta huolehditaan työpaikoilla ja siellä on riittävästi käytössä suojavarusteita työturvallisuuden varmistamiseksi ja

jos henkilökunnalle ei ole osoittanut riittäviä suojavarusteita, voiko työntekijä kieltäytyä tekemästä työtään?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Koronaepidemian takia tarvittava suojainmateriaalin määrä tulee olemaan suuri ja varautumista tulee tehdä pidempää ajanjaksoa varten. Tehokkailla torjuntatoimilla ja jatkotartuntojen ehkäisyllä voidaan vähentää etenkin iäkkäiden ja perussairauksista kärsivien sairastumista. Tässä suojavarusteet kuten hengityssuojaimet näyttelevät tärkeää osaa. Maailmanlaajuisesti hengityssuojaimia on niukasti saatavissa ja markkinoilla on tuote-eriä, jotka eivät täytä laatuvaatimuksia.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 277/2020 vp

Jos ammattilaisten käyttöön tarkoitettulla henkilösuojaimella on CE-merkintä ja se näin täyttää eurooppalaiset standardit ja siten vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely tehty, sitä ei systemaattisesti testata uudelleen. Testaus suoritetaan kuitenkin, jos epäillään tuoteväärennyistä tai tuote ei ole eurooppalaisten luokittelumääräysten mukaista todistusta. Teknologian tutkimuskeskus VTT on luotettavana valtion kokonaan omistama yhtiönä pystynyt tekemään kaikki tarvittavat testaukset, jolloin on voitu arvioida suojainvarusteiden toimivuutta ja käytettävyyttä sekä turvallisuutta.

Työturvallisuuslain (738/2002) 15 §:n mukaan työnantajan on hankittava ja annettava työntekijän käyttöön erikseen säädetyt vaatimukset täyttävät ja tarkoituksenmukaiset henkilösuojaimet. Tarvittavat suojaimet valitaan riskinarvioinnin perusteella. Työnantajan vastaa siitä, että työssä käytettäviksi hankitaan vain sellaisia suojaimia, jotka täyttävät niitä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään.

Henkilönsuojainten vaatimukset annetaan EU:n henkilönsuojainasetuksessa (EU) 2016/425 (suojainasetus). Jos valmistaja on kiinnittänyt henkilönsuojaimen CE-merkinnän, suojaimen on täytettävä suojainasetuksen vaatimukset kaikilta osin.

Euroopan komissio on antanut 13.3.2020 suosituksen (EU) 2020/403 markkinavalvontamenettelyistä COVID-19 -uhkan yhteydessä. Suosituksen mukaan markkinavalvontaviranomaiset voivat sallia henkilönsuojainten myymisen, vaikka vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ei ole saatettu päätökseen eikä CE-merkintää ole kiinnitetty. Suojaimen on kuitenkin täytettävä EU:n suojainasetuksen terveys- ja turvallisuusvaatimukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt 31.3.2020 komission suosituksen perusteella henkilönsuojaimia koskevan linjauksen, joka on voimassa vain koronaepidemian ajan. Linjauksen mukaan ammattikäyttöön tarkoitettuja koronavirukselta suojaavia suojaimia voi saattaa markkinoille tietyn höllennetyin edellytyksin. Edellytyksenä on kuitenkin se, että suojain täyttää olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on Suomessa olennaisessa määrin työssä käytettävien henkilönsuojainten kieltopäätöksiä tekevä markkinavalvontaviranomainen. Työssä käytettäviä henkilönsuojaimia valvovat myös aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet.

Henkilönsuojainten lisäksi terveydenhuollossa käytetään lääkinnällisiä laitteita kuten kirurgisia suu-nenäsuojauksia. Läkinnällisiä laitteita valvova markkinavalvontaviranomainen on Lääkealan turvallisuus ja kehittämiskeskus Fimea. Fimea on tehnyt lääkinnällisten laitteiden osalta linjauksen komission 13.3.2020 antaman suosituksen (EU) 2020/403 markkinavalvontamenettelyistä COVID-19 -uhkan yhteydessä perusteella. Normaalioloissa alimman riskin lääkinnälliset laitteet tulevat markkinoille valmistajan omalla vastuulla CE-merkittyinä ilman viranomaisen tai ilmoitetun laitoksen arviointia. CE-merkitsemättömille suojaimille edellytetään Fimean linjauksen mukaan arviointi tai poikkeuslupa ennen markkinoille saattamista.

Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työnantaja vastaa työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 277/2020 vp

ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työnantajan työsuojelutoiminta perustuu työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin. Jos työnantajalla ei ole työn vaarojen arviointiin tarvittavaa riittävää asiantuntemusta, hänen on käytettävä ulkopuolisia asiantuntijoita.

Työntekijällä on työturvallisuuslain (738/2002) 23 §:n mukaan oikeus pidättäytyä työn tekemisestä, jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle. Työstä pidättäytymisestä tulee ilmoittaa työnantajalle tai tämän edustajalle niin pian kuin on mahdollista. Oikeus pidättäytyä työnteosta jatkuu, kunnes työnantaja on poistanut vaaratekijät tai muutoin huolehtinut siitä, että työ voidaan suorittaa turvallisesti. Työstä pidättäytyminen ei saa rajoittaa työntekoa laajemmalti kuin työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta on välttämätöntä. Työstä pidättäytyessä on huolehdittava siitä, että pidättäytymisestä mahdollisesti aiheutuva vaara on mahdollisimman vähäinen.

Työolojen turvallisuutta ja lainsäädännön noudattamista valvovat aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueet.

Helsingissä 28.4.2020

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen